

בס"ד. ש"פ ויצא, יו"ד כסלו (מאמר ג), ה'תשכ"ב*

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברכים היו עמדי¹, ומבאר בעל הגאולה במאמרו ד"ה זה (שנדפס בספרו שערי תשובה²), דהטעם על זה שמלחמה נקראת בשם קרב מלשון קירוב (אף שמלחמה היא היפך ענין הקירוב), הוא, כי ענין המלחמה הוא שכל אחד משני הלוחמים רוצה לנצח את השני ולהכניע אותו שיוכלל בו, ובכדי לפעול בזה שלוחם כנגדו שיוכלל בו, הוא דוקא ע"י הקירוב שמתקרב אליו, קרב מלשון קירוב. ועד"ז הוא בהמלחמה דנפש האלקית ונפש הבהמית, דעיקר המלחמה היא בשעת התפלה (שעת צלותא שעת קרבא³), שבכדי שהעבודה (תפלה) דנפש האלקית תפעול בנפש הבהמית שתוכלל בנפש האלקית [היינו שגם נה"ב תהי' לה אהבת ה', ככל לבכך בשני יצריך⁴], הוא ע"י שנפש האלקית מתלבשת בנפש הבהמית, שההתבוננות של נפש האלקית היא בעינינים כאלו ובאופן שגם נפש הבהמית יכולה להשיג⁵. משא"כ כשהתפלה היא מצד הנשמה עצמה, אינה פועלת בנפש הבהמית, כמבואר בהמאמר.

(ב) והנה⁶ בירור נה"ב ע"י שנה"א מתלבשת בנה"ב, הו"ע של מלחמה, כנ"ל. דענין המלחמה הוא, שיש מנגד וצריך ללחום עמו⁷. וענין פדה בשלום נפשי הוא שהפדי' דנפש האלקית מהגלות דנה"ב אינה באופן דמלחמה, כי אם, שע"י גילוי אור עליון מתבטלים הרצונות דנה"ב, שלכן אין צריך למלחמה כלל. וכמבואר בכ"מ⁸, וגם במאמר הנ"ל⁹, בענין

* המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ויצא לאור בקונטרס יו"ד כסלו — תשנ"ב.
 (1) תהלים נה, יט.
 (2) ח"א (שער התפלה) מט, א ואילך.
 (3) זהר הובא בלקו"ת ר"פ תצא. בשער התפלה שם. ובכ"מ. וראה זהר ח"א רמ, ב. ח"א רמג, א.
 (4) ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א במשנה. ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ.
 (5) ראה תו"א וישב כט, ב. המשך תרס"ו ס"ע קלה ואילך. סה"מ עת"ר ע' כה. ה'תש"י ע' 56. ובכ"מ.
 (6) בהבא לקמן — ראה שערי תשובה שם פ"ה (נא, ג) ואילך.
 (7) ויתירה מזה, שגם לאחרי נצחון המלחמה נשאר בעולם ההתנגדות, כדלקמן ס"ה.
 (8) המשך פדה בשלום תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' קסב ואילך) ותש"ד (פי"ט ואילך) — סה"מ ה'תש"ד ע' 106 (ואילך).
 (9) פי"א (נו, א).

הבירור שע"י עסק התורה, שהוא לא בדרך מלחמה (היינו שיש מגנד אלא שמנצחים אותו ע"י מלחמה, כי אם) שע"י גילוי אור התורה הוא ביטול הרע בעצמו¹⁰. ועד"ז הוא בתפלה, שע"י האהבה שלמעלה מטעם ודעת שמצד בחי' חי' יחידה מתבטלים הרצונות דנפש הבהמית, והפדי' דנפש האלקית מהגלות דנה"ב היא באופן דשלום, פדה בשלום נפשי.

ומבאר שם¹¹, דאמיתית הענין דפדה בשלום נפשי הוא ע"י גילוי היחידה דוקא. דביטול הרצונות דנה"ב שע"י האהבה שלמעלה מטו"ד שמצד המקיף דחי' הוא רק מפני שהרצון דנה"א (דבחי' חי') מתגבר על הרצון דנה"ב. [אלא שמצד תוקף הרצון דנה"א מתבטלים ממיאל הרצונות דנה"ב. דבהעבודה שע"פ טעם ודעת שמצד בחינת נר"נ, הבירור דנה"ב הוא ע"י שנפש האלקית מתלבשת בנה"ב ולוחמת עמה, משא"כ בבחי' חי', ע"י תוקף הרצון דנה"א (רצון שלמעלה מטעם), מתבטלים הם (הרצונות דנה"ב) ממילא. אבל מ"מ הביטול שלהם הוא רק מצד התגברות נה"א, ולא שהם בטלים בעצם]. ולכן אין זה אמיתית ענין השלום. ואמיתית הענין דפדה בשלום נפשי הוא ע"י גילוי היחידה. דכיון שבחינת היחידה אין כנגדה לעו"ז, בבואה דבבואה לית להו"י¹², לכן, ביטול הרצונות דנה"ב ע"י גילוי היחידה הוא (לא שע"י גילוי היחידה נעשה ביטול הרצונות, כי אם) שמצד היחידה אין מקום מלכתחילה לרצונות זרים. וזהו פדה בשלום נפשי גו' כי ברבים היו עמדי, דברבים היו עמדי הוא טעם (כי) על פדה בשלום נפשי, כי העבודה דברבים היו עמדי היא התעוררות וגילוי היחידה (כמבואר בארוכה בהמאמר¹³), וע"י גילוי היחידה, הפדי' דנה"א היא באופן דשלום, פדה בשלום נפשי.

ג) וצריך להבין, דכיון שע"י גילוי היחידה (העבודה דברבים היו עמדי) אין מקום למנגדים, הרי אין צריך אז לפדי', ומזה שברבים היו עמדי הוא טעם על פדה בשלום נפשי [דטעם הוא הסיבה שלפני הענין שמסובב ממנו], משמע, שגם לאחרי הענין דברבים היו עמדי (גילוי היחידה) צריכה נה"א לפדי' (אלא שהפדי' היא בשלום).

10) כ"ה הלשון בשערי תשובה שם.

11) ספ"ו (נב, ג) ואילך. וראה בארוכה ד"ה זה תשל"ט ס"ג ואילך (תו"מ סה"מ כסלו ע' מא ואילך).

12) יבמות קכב, א. וש"נ. לקו"ת תצא לו, ג. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תקמב ואילך. ובכ"מ.

13) פי"ב (נו, ג).

וביותר א"מ, דמזה שברבים היו עמדי הוא טעם על פדה בשלום נפשי מקרב לי, משמע, דנוסף לזה שגם לאחרי הענין דברבים היו עמדי צריכה נפש האלקית (נפשי) לפדי' (סתם), היא צריכה גם לפדי' מהמלחמות שכנגדה. ולכאורה, הרי גם כשנה"ב הוא כישן (שאח"כ יכול להיות חוזר וניעור¹⁴) אינו לוחם בשעת מעשה כנגד נה"א, ומכש"כ¹⁵ כשמתבטלים הרצונות דנה"ב (ע"י הרצון דנה"א דבחי' חי'), והאיך שייך שגם לאחרי גילוי היחידה (ברבים היו עמדי), שאז אין מקום כלל להרצונות דנה"ב, צריכה נה"א לפדי' ממלחמות שכנגדה. וי"ל הביאור, דזה שנאמר כי ברבים היו עמדי [דמזה משמע (כנ"ל) שפדה גו' מקרב לי הוא לאחרי ברבים היו עמדי] הוא בכדי לרמז, שגם מי שהוא בדרגא נמוכה, שנפש האלקית (לא רק הדרגא דיחידה, אלא נה"א בכלל) אצלו היא בהעלם, ועד שנפש הבהמית לוחמת כנגד נפשו האלקית, מ"מ, ע"י המחשבה בענין היחידה [וההחלטה שההנהגה שלו תהי' בהתאם לבחי' היחידה שבנפשו]¹⁶, ברבים היו עמדי, פדיית נפשו האלקית מהמלחמות דנה"ב (פדה נפשי מקרב לי) היא באופן דשלום.

ד) **ויובן** זה בהקדים מ"ש (בפרשתנו¹⁷) ושכתי בשלום אל בית אבי, ומבאר בעל הגאולה¹⁸, דהליכת יעקב לחרן היתה בכדי לברר את הניצוצות שהיו שם, וזהו שאמר ושכתי בשלום אל בית אבי, שביורר הניצוצות והשבתם (החזרתם) לשרשם (אל בית אבי) יהי' באופן דשלום. ומוסיף בהמאמר¹⁹, דפירוש בשלום הוא ב' שלום, שלום מלמעלה למטה ושלום מלמטה למעלה. ויש לומר עד"ז בנוגע לתיבת בשלום שבפסוק פדה בשלום נפשי, דבשלום הוא ב' שלום²⁰, מלמעלה למטה ומלמטה

14) תניא פי"ג (יח, סע"ב ואילך).

15) דהבירור דנה"ב (גם שבדרך מלחמה ומכש"כ שבדרך שלום) הוא נעלה יותר מזה שהוא רק כישן.

16) וע"ד קיום התומ"צ ע"י "שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו" (תניא ספכ"ה), שהגילוי דענין היחידה (דמס"נ הוא מצד יחידה) בזכירת ענין המס"נ הוא רק בנוגע למעשה. ולהעיר ממ"ש בתניא שם ש"בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו", היינו שגם הגילוי דיחידה בנוגע למעשה הוא באופן שהיצה"ר לוחם (אף שבבואה דבבואה לית להו) אלא שע"י זכרון המס"נ יוכל לנצחו.

17) ויצא כח, כא.

18) תו"ח פרשתנו כה, ד ואילך.

19) שם כו, א ואילך. וראה גם תו"א שם כא, ד.

20) כ"ה להדיא באוה"ת נ"ך כרך ג ד"ה פדה בשלום נפשי (ע' א'שח). אלא שביאור ענין "ב' שלום" שם הוא באופן אחר.

למעלה. ויש לקשר זה עם הפסוק²¹ וכל בניך לימודי הוי' ורב שלום בניך, דיש לומר, שענין ריבוי שלום (ורב שלום), אין ריבוי פחות משנים, הוא ב' בחינות דשלום, שלום מלמעלה למטה ושלום מלמטה למעלה.

ולכאורה צריך לומר, שהכוונה (בהמאמר) במלמעלה למטה ובמלמטה למעלה היא (גם) לשני האופנים שבענין הבירורים (הענין דושבתי, השבת הנצוצות לשרשם), בירור בדרך מלמעלה למטה ובירור בדרך מלמטה למעלה. וצריך להבין, הרי מבואר בכ"מ²² [וגם במאמר הנ"ל (ד"ה פדה בשלום) דבעל הגאולה, הובא לעיל סעיפים א-ב], דענין השלום הוא בהבירור בדרך מלמעלה למטה (בירור שע"י גילוי אור), משא"כ הבירור שבדרך מלמטה למעלה (בירור שבדרך התלבשות) הוא באופן דמלחמה, ומזה שאומר דפירוש בשלום הוא ב' שלום, שלום מלמעלה למטה ושלום מלמטה למעלה, משמע שגם הבירור שמלמטה למעלה הוא באופן דשלום. ולהוסיף, דמזה שנאמר ושבתי בשלום ב' שלום (שצריך להיות שניהם), משמע, שבכל אחד מהם יש יתרון²³.

(ה) **והענין** הוא, דבשלום (שנעשה ע"י הבירור) שני אופנים. שנתבטל המנגד — ואופן זה הוא (בעיקר) בהבירור בדרך מלמעלה למטה. דבהבירור בדרך מלמטה למעלה, שהמברר מתלבש בהמתברר ומתעסק עמו שירצה להתברר, אין זה שהתחתון (המתברר) נתבטל אלא שהוא מתברר מצד הרצון שלו. וכיון שגם לאחרי שנתברר הוא מציאות דתחתון (דתחתון ועליון הם הפכים²⁴), לכן, גם לאחרי שנתברר, שייך שינגד להעליון. ובעבודת האדם הוא, שהבירור דנה"ב ע"י שנה"א מתלבשת בנה"ב, הוא, שההתבוננות דנפש האלקית היא באופן שגם נפש הבהמית תבין ותשיג את הענין האלקי (שמתבונן בו) שע"ז תבוא לאהבה את ה'. דזה שנה"ב אוהבת את ה' (הגם שבטבעה היא נמשכת לענינים גשמיים²⁵) הוא (לא ע"י שנתבטל המציאות שלה, אלא אדרבה)

(21) ישע"י נד, יג.

(22) ראה בהנסמן בהערה 8.

(23) ראה תו"ח שם כו, ריש ע"ג "צריך לב' שלמות הללו דוקא ולא די בשלום אחד".

ולהעיר גם מהמשך תער"ב שבהערה 27.

(24) להעיר מסה"מ קונטרסים ח"ב שיט, א, דמטה ומעלה "אפילו אם אינם מרוחקים

בריוחוק שטחי כ"כ מ"מ"מ הוי ריוחוק טפי מפני שהם הפכים".

(25) ראה קונטרס העבודה פ"ג (ע' 32), דאין זה סותר למ"ש בכ"מ (לקו"ת חוקת נו, ד.

ועוד) דכח המתאוה בעצם אינו רע — כי "זהו רק שאין בו ציור רע בעצם, אבל מ"מ אינו טוב, ואדרבה בטבעו הוא נמשך לענינים חומריים".

ע"י שהשכל דנה"ב בא להבנה שצריך לאהוב את ה'²⁶. וכיון דזה שנפש הבהמית אוהבת את ה' (כולל גם ההבנה וההשגה שצריך לאהוב את ה') הוא מצד השכל דנפש האלקית (שנחשב בהשכל דנה"ב), אבל נפש הבהמית מצד עצמה היא נמשכת לענינים גשמיים [וכמבואר בכ"מ²⁷ שהבירור דנה"ב שע"י התבוננות היא רק בדרך אתכפיא], הרי גם עכשיו (שגם נה"ב יש לה אהבת ה') נשאר בהעלם ההתנגדות שלה לנה"א (אלא שההתנגדות שלה אינה באה בפועל). ובכדי שיהי' ביטול המנגד הוא ע"י הבירור בדרך מלמעלה למטה. דע"י²⁸ שמתגלה בהתחתון גילוי אור שאינו בערך אליו, הוא מתבטל ממציאיתו. ובעבודת האדם הוא, דע"י שנרגש בנה"ב האהבה דנה"א שלמעלה מטו"ד, דאהבה זו היא (בדרך כלל) אהבה רבה שלמעלה מהגבלת כלי הלב, ע"י מתבטל המציאות דנפש הבהמית, וע"י היא נהפכת לטוב, אתהפכא (שלמעלה מאתכפיא)²⁹.

ועוד אופן בשלום (שנעשה ע"י הבירור), דזה שהי' בתחלה מנגד נעשה אוהב (ובלשון הכתוב³⁰ גם אויביו ישרים אתו) — ואופן זה הוא (בעיקר) בהבירור בדרך מלמטה למעלה. דבהבירור בדרך מלמעלה למטה, זה שהתחתון אינו מנגד הוא לפי שנתבטל ממציאיתו ע"י הגילוי אור, אבל לא שנעשה שינוי בהמציאות דהתחתון עצמו. דהגם שע"י גילוי האהבה רבה שלמעלה מטו"ד נהפכת נה"ב לטוב (אתהפכא), הרי האתהפכא שלה היא (לא מצד ענינה דנה"ב, אלא) מפני שע"י האהבה רבה דנה"א מתבטלת נה"ב ממציאיתו³¹. ואמיתית הענין דגם אויביו

26 ראה המשך תער"ב ח"ג ע' אישכב "ועם היות שזהו בדרך מלחמה שהנה"ב לוחם נגד נה"א מ"מ אופן הביטול שלו הוא ע"י שגם הוא מבין את הענין האלקי וגם הוא מסכים על הביטול דנה"א עד שגם הוא נתעורר באהבה". ולהעיר, דהגם שמבאר שם המעלה בהבירור שבדרך התלבשות, אומר שנה"ב "מסכים על הביטול דנה"א", היינו שאין זה מצד נה"ב עצמה אלא מצד נפש האלקית המתלבשת בה, וגם אז הוא רק באופן של "הסכמה".

27 המשך תער"ב שם.

28 כהבא לקמן, ראה בארוכה (עד"ז) המשך תער"ב שם ע' אישיח ואילך.

29 המשך תער"ב ס"ע אישכ ואילך. וראה שם (ע' אישכא) דוגמא לזה, דכשהקטיגור רואה "הארת פני המלך ברב טוב וחסד" הוא נהפך לסניגור. וראה בארוכה ד"ה מחר חודש ה'תשי"א (תו"מ ח"ג ע' 53).

30 משלי טז, ז. ובזהר ח"א קמד, ב "דההוא יצר הרע אתכפיא קמי' דיצר טוב". וע"פ מ"ש בפנים שענין "אויביו ישרים אתו" הוא בעיקר בהבירור שבדרך התלבשות, יומתק לשון הזהר "אתכפיא קמי' דיצר טוב".

31 ראה המשך תער"ב שם ריש ע' אישכא בענין הפיכת המדות דנה"ב ע"י האה"ר שלמעלה מטו"ד, שהמדות "יוצאים מהטבעיות שלהם".

ישלים אתו הוא בהבירור בדרך מלמטה למעלה³², דזה שנפש הבהמית יש לה אהבת ה' הוא מצד השכל דנה"ב.

(ו) **וזהו** ושבתי בשלום, וכן פדה בשלום, שלום מלמעלה למטה ושלום מלמטה למעלה, שהבירור דנפש הבהמית (פדה בשלום נפשי) וכן בירור הנצוצות שבעולם (ושבתי בשלום אל בית אבי) צריך להיות בשני האופנים, בדרך מלמעלה למטה ובדרך מלמטה למעלה, שעיי"ז ישנם שני הענינים (מעלות) דשלום. ולהוסיף, שהשלימות דשלום (שלום גם מלשון שלימות) הוא כשהשלום (שבכל אחד דשני האופנים) כולל שתי המעלות. שגם בהבירור שבדרך מלמטה למעלה יש (מעין) הענין דאתהפכא, ושגם בהבירור שבדרך מלמעלה למטה יש (מעין) המעלה שהבירור הוא מצד ענינו דהתחתון. וזהו פדה בשלום נפשי מקרב לי, שגם הענין דפדה בשלום, שהוא (בדרך כלל) הפדי' דנה"א מהגלות דנה"ב עיי' גילוי אור³³, תהי' בו המעלה דמקרב לי (קרב מלשון קירוב)³⁴, הבירור דנה"ב עצמה. ועד"ז לאידך, שגם הבירור שבדרך קרב (מלחמה) יהי' באופן דפדה בשלום, אתהפכא.

וממשיך הכתוב כי ברבים היו עמדי, ברבים היו עמדי הוא טעם (כי) על פדה בשלום נפשי מקרב לי, דעיי' ההתבוננות בענין היחידה, שעיי"ז מתעורר אצלו ענין הביטול³⁵]היינו, שגם לפני העבודה דפדה בשלום נפשי מקרב לי וצריך עדיין לפדות נפשו האלקית מהמלחמות דנה"ב, הוא מתעורר בביטול כללי לאלקות, שבא מהיחידה שבו], עיי"ז, הבירור דנה"ב הוא באופן דפדה בשלום נפשי מקרב לי, שבכל אחד דשני אופני הבירור ישנם שתי המעלות³⁶.

(ז) **ויש** לקשר ענין זה עם מה שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה וכל³⁷ בניך לימודי הוי' ורב שלום בניך שאמרו בש"פ ויצא

32) דהגם שזהו רק בבחינת אתכפיא, מ"מ הוא עיי' ההתעוררות שלו (המשך הנ"ל ס"ע אישכב).

33) כנ"ל ס"ב מהמאמר דבעל הגאולה.

34) ראה לעיל ס"ג.

35) וזהו מ"ש (פרשתנו כח, יד) "והי' זרעך כעפר הארץ ופרצת גוי", כי "ופרצת" הו"ע גילוי היחידה (כדלקמן סעיף יו"ד), ולכן "והי' זרעך כעפר הארץ", דעפר מורה על תכלית הביטול — ראה בכ"ז ד"ה ויהי' זרעך גוי' (מאמר הראשון בתוועדות זו (לעיל ע' 223 ואילך)).

36) הביאור בזה, ראה לקמן ס"ט.

37) לשון הכתוב — ישעי' נד, יג.

תרפ"ט (שבקונטרס דרושי חתונה³⁸), דהתרגום עה"פ וכל בניך גו' הוא וכל בניך אלפיך באורייתא דהוי' וסגי יהי שלם בנך. ומבאר³⁹, דזה שמדייק דאלפיך באורייתא דהוי' (אף שלכאורה אין זה חידוש, דכולם יודעים שהתורה היא תורת הוי'⁴⁰) הוא, שלימוד התורה שלהם הוא באופן שנרגש אצלו שהתורה היא תורת הוי'. ומוסיף בהמאמר, דפירוש אלפיך באורייתא דהוי' הוא, דהגם שלימוד התורה (אולפנא) הוא שמבין ומשיג התורה בשכלו (שכל אנושי), מ"מ, גם בהלימוד (שכל) שלו נרגש שהתורה היא תורת הוי', אלפיך באורייתא דהוי'. וע"י הרגש זה, גם הלימוד (ההשגה) שלו הוא בביטול. ובכדי שלימוד התורה יהי באופן זה, הוא ע"י הקדמת עבודת התפלה. כי ענין התפלה הוא ההתקשרות והביטול לאלקות. וע"י לימוד התורה באופן זה (דוקא) נעשה רב שלום בנך — ריבוי שלום להתלמידי חכמים העוסקים בתורה⁴¹, וגם ריבוי שלום בעולם כמו שלמדו רז"ל⁴² מפסוק זה שתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם.

ומהמשך הענינים שבהמאמר מובן, דכשלימוד התורה אינו באופן זה, אז, (נוסף לזה שאינו מביא שלום בעולם) אפשר שיביא לפירוד הלבבות, היפך השלום. כי כשחסר אצלו ההרגש שהתורה היא תורת הוי', אזי, הוא מחזיק טובה לעצמו שלמד תורה הרבה⁴³ ונעשה מציאות יש שמחזיק את עצמו לאיש המעלה ואדם חשוב, וזה גורם לפירוד הלבבות, כי מצד הישות שלו הוא חושב שכל מה שהזולת אומר או עושה הוא בכדי לנגד אליו. וכהסיפור (המובא בהמאמר⁴⁴), שאחד (בר דעת גדול בהשכלה) בא להצ"צ על יחידות והתאונן אַז מ'טרעט אויף מיר אין בית מדרש, וענה לו הצ"צ, דו ביסט זיך מתפשט איבער דעם גאַנצן בית מדרש, איז וואו יענער טרעט איז אַלץ אויף דיר. ויש לומר, דזה שמביא בהמאמר שהטענה שלו היתה שדורסים עליו בבית מדרש, דהגם שבית מדרש הוא מקדש מעט⁴⁵, דהשראת השכינה שבמקדש מעט

38 קונטרס ב — נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א טז, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 71 ואילך.

39 בסיומו — סה"מ קונטרסים שם יט, ב. תרפ"ט ס"ע 79.

40 כמו שמדייק בהמאמר בתחלתו. ואף שי"ל דלשון התרגום באורייתא דהוי' הוא כי בכתוב נאמר "למודי הוי'" — הרי הדיוק הוא בהכתוב (דלכאורה הול"ל לומדי תורה, וכיו"ב).

41 כפירוש התרגום "וסגי יהי שלם בנך".

42 סוף מס' ברכות.

43 היפך הוראת המשנה (אבות פ"ב מ"ח) אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך.

44 סה"מ קונטרסים שם יט, א. תרפ"ט ע' 78.

45 יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

היא מעין השראת השכינה שבבית המקדש⁴⁶, מ"מ, גם שם היתה התפשטות הישות שלו. ומדייק בהמאמר, דזה שהתאונן לפני הצ"צ שדורסים עליו הי' בהיותו ביחידות, דענין היחידות הוא התקשרות היחידה של זה הנכנס ליחידות עם היחידה של האדמו"ר שאליו נכנס⁴⁷, ואעפ"כ, גם בהיותו ביחידות הי' אצלו ההרגש שדורסים עליו. ולכן מביא בהמאמר פרטים הנ"ל להסיפור, בכדי להדגיש שע"י השכלה לבד, בלי עבודה, אפשר להיות התפשטות הישות גם במקדש מעט ואפילו כשנכנסים ליחידות, דמזה מובן ההכרח בענין העבודה. ולאח"ז אמר לו הצ"צ פירוש הכתוב⁴⁸ יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו, און (בחולם) הוא כח ועוז⁴⁹, ופירוש איש און הוא איש חזק בדעת עצמו. וזהו יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו, דכשם שיעזוב רשע דרכו הוא דבר שמוכרח, דבלי תשובה א"א לגשת אל הקודש, כן מוכרח שהאיש און יעזוב את מחשבותיו (המחשבות דישות).

ויש לומר, דמ"ש מחשבותיו לשון רבים, הוא, כי בהמחשבה דישות ישנם כו"כ דרגות, ולכן נאמר יעזוב גו' מחשבותיו לשון רבים, שצריך לעזוב את מחשבה שבדקות, ואפילו שבדקות דדקות. ולהעיר, ממאמר דז"ל⁵⁰ בענין רבב שעל בגד שחוצץ לענין טבילה, של בנאין [אלו תלמידי חכמים שעוסקים בבנינו של עולם] מצד אחד ושל פור משני צדדין. דמזה מובן גם בנוגע לרכב רוחני, שבתלמיד חכם גם מחשבה שבדקות חוצצת, ולכן הכרח שיעזוב מחשבותיו לשון רבים.

ומבואר בהמאמר⁵¹, שהתחלת העבודה הוא הביטול. כי בכדי להתקרב לאלקות, הן בבחינת קירוב מלמטה למעלה לעלות מדרגא לדרגא בתפלה והן בבחינת קירוב מלמעלה למטה בהשגת אלקות בנפשו בתורה, הוא ע"י ענוה ושפלות. ויש לומר, דזה שמפרט בהמאמר שני האופנים דקירוב לאלקות, הגם שבכדי לבאר לשון התרגום אלפין באורייתא דהוי' נוגע לכאורה רק הקירוב שע"י תורה, הוא בכדי לרמז שע"י קדימת

46 ראה בארוכה קונטרס בענין "מקדש מעט זה בית רבינו שבבבל" (התוועדיות תשנ"ב ח"א ע' 416 ואילך).

47 ראה בארוכה שיחת שמח"ת שנה זו (תשכ"ב) סמ"ב (תו"מ חל"ב ע' 156).

48 ישע"י נה, ז.

49 "וכמו מרוב אונים או מצאתי און ליי" (ישע"י מ, כו. הושע יב, ט) — סה"מ קונטרסים ותרפ"ט שם.

50 שבת קיד, א. וראה סה"מ תש"ד ע' 118.

51 סה"מ קונטרסים שם יח, ב. תרפ"ט ע' 77.

הביטול, השלום דבניך, ת"ח העוסקים בתורה (מלמעלה למטה), הוא בשלימות, שכולל גם מעלת השלום דתפלה (מלמטה למעלה).⁵²

ח) **והענין** הוא, דכיון שהכוונה בירידת ונפילת הנצוצות היא בכדי שיתבררו ויחזרו למקורם [שעי"ז יתעלו למעלה יותר מכמו שהיו קודם ירידתם], הרי אין שייך שיהי' איזה מניעה ועיכוב (מצד הנצוצות) להברור שלהם. דזה שאפשר להיות מניעה ועיכוב הוא רק מצד האדם (המברר), שיש לו בחירה חפשית, אבל מצד הנצוצות — מוכרח שיתבררו. [וזהו מ"ש ואדונירם על המס⁵³, אדונירם הוא אדוני רם, אדוני הוא ע"ד שם אד' (בחינת שכינת') ורם מלשון רוממות הוא אור א"ס שלמעלה מעולמות (קוב"ה). וע"פ המבואר לקמן (סעיף יו"ד) דענין הברורים הוא ליחדא קוב"ה ושכינת', יש לומר, דמס הו"ע הברורים. ונק' בשם מס, שמש הוא דבר שמוכרח לשלם. ובחינת אדונירם הוא המכריח גביית המס, ברור הנצוצות]. ויתירה מזה, שהנצוצות רוצים ומשתוקקים להתברר. וזהו ברבים היו עמדי, שהנצוצות הנמצאים בבחינת רבים (רשות הרבים, טורי דפרודא⁵⁴) משתוקקים שיבררו אותם [בדוגמת ענין ברבים היו עמדי בפשטות, שאנשי אבשלום התפללו לנצחוננו של דוד⁵⁵]. אלא דכיון שהנצוצות הם בגלות בבחינת רבים, אין זה בגילוי. ועד שלפעמים נדמה להאדם שעניני העולם (לא רק שאינם מסייעים, אלא) מונעים אותו מעבודת ה', כי ההעלם דהנצוצות הוא העלם בתכלית, ע"ד העלם שאינו במציאות. וע"י העבודה דברבים היו עמדי, התעוררות היחידה, עצם הנשמה שלמעלה מהתפשטות (מציאות), מתעורר ומתגלה ההעלם שאינו במציאות דהנצוצות, והתשוקה שלהם להתברר, ענין ברבים היו עמדי, ואזי רואים בגילוי שעניני העולם (לא רק שאינם מונעים, אלא) מסייעים לעבודת ה'.

52) הביטול שעל ידו השלום דהברורים הוא בשלימות, הוא ביטול שמצד יחידה. ועפ"ז יש להוסיף ביאור בזה שמביא בהמאמר שמאורע הנ"ל הי' בהיותו ביחידות אצל הצ"צ — דע"י שהצ"צ דיבר עמו בענין הביטול בהיותו ביחידות, המשיך נתינת כח לא רק על ביטול סתם אלא גם על ביטול שמצד יחידה.

53) מלכים"א ה, כח*.

54) ראה אוה"ת (יהל אור) להצ"צ עה"פ פדה בשלום ס"י (ע' רח).

55) ירושלמי סוטה פ"א ה"ח.

* ראה תו"מ — רשימת היומן ס"ע רנ ואילך: "ישנו מאמר מאדאמ"צ "ואדונירם על המס". ואדונירם בב' מלות. שלוב הוי' באדני' ושלוב אד' בהו', בענין הברור שתלוי בבחירה. אבל זהו בנוגע להמברר אבל המתברר קצוב שיתברר וזהו מס" (המו"ל).

ט) וזהו פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, שהשלום של הבירור שע"י העבודה דברבים היו עמדי (התעוררות היחידה) הוא בשלימות, שכולל שתי המעלות (כנ"ל סעיף ו), כי ע"י העבודה דברבים היו עמדי, התעוררות היחידה, מתגלה שהנצוצות שנמצאים בגלות (רשות ה) רבים היו עמדי (הרצון והתשוקה שלהם להתברר), ולכן גם הבירור בדרך מלמטה למטה יש בו מעין המעלה שהבירור הוא מצד התחתון, כי גם בירור זה הוא שהתחתון רוצה להתברר (אלא שהבירור בפועל הוא ע"י גילוי אור שלמעלה ממנו). ועד"ז לאידך, שגם הבירור שבדרך מלמטה למעלה הוא באופן שמתבטל ההתנגדות של התחתון. דזה שנתבאר לעיל (סעיף ה) שגם לאחרי הבירור דהתחתון (בירור בדרך מלמטה למעלה) נשאר עדיין בהעלם ההתנגדות שלו, הוא, מפני שבירור התחתון הוא ענין שנתוסף בו (ע"י המברר שנתלבש בו), היפך הטבע דהתחתון. וכמו נפש הבהמית שבטבעה נמשכת לענינים גשמיים, והאהבה לאלקות [שנעשה אצלה ע"י נפש האלקית שנתלבש בה] הוא היפך טבעה. ומזה מובן, דכשהתחתון הוא באופן שעוד לפני ההתלבשות של המברר בו (עבודת הבירור) הוא רוצה ומשתוקק (בגילוי) להתברר, אזי, הבירור אינו דבר נוסף עליו, ומכש"כ שאינו היפך טבעו, ולכן הבירור שלו (גם הבירור שבדרך התלבשות) הוא ע"ד הענין דאתהפכא.

יו"ד) והנה ידוע⁵⁶ דכללות ענין העבודה הוא ליחדא קוב"ה ושכינתו. והו"ע יחוד סובב וממלא, כי קוב"ה הוא בחינת סוכ"ע ושכינתו היא בחינת ממכ"ע⁵⁷. וזהו שאמר יעקב ושבתי בשלום אל בית אבי והי' הוי' לי לאלקים, שע"י עבודת הבירורים (ושבתי בשלום אל בית אבי, החזרת הנצוצות למקורם) [דעיקר העבודה שבשכילה ירדה הנשמה למטה היא עבודת הבירורים]⁵⁸ יהי' והי' הוי' לי לאלקים, יחוד הוי' (סובב) ואלקים (ממלא). ויש לומר, דע"י עבודת הבירורים בשני האופנים (בדרך מלמעלה למטה ובדרך מלמטה למעלה), ובאופן שכל אחד מהם כלול משניהם, עי"ז, היחוד דסובב וממלא הוא בשני האופנים, המשכת סובב בממלא והעלאת ממלא בסובב, ובאופן שכל אחד מהם כלול

56) תניא פמ"א (גז, ב).*

57) תניא שם (נח, א).

58) תניא פל"ז (מח, ב).

* ענין זה נתבאר בד"ה ושבתי בשלום גו', מאמר השני שנאמר בהתוועדות זו (לעיל ע' 227 ואילך (המו"ל)).

משניהם. ועפ"ז יש לבאר השייכות דענין זה ליעקב דוקא, כי ההתכללות דשני האופנים שבעבודת הבירורים שבכל אחד מהם ישנם שתי המעלות, הוא ע"י גילוי בחינת היחידה, למעלה מהגבלה, וזה שביעקב נאמר⁵⁹ ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה, נחלה בלי מצרים⁶⁰, הוא לפי שהי' בו גילוי היחידה (כמו שנתבאר לעיל⁶¹).

והנה ידוע דשכינה היא בחינת מלכות⁶², הכוללת את כל נשמות ישראל, כמארז"ל⁶³ כל ישראל בני מלכים הם⁶⁴. ועפ"ז יש לומר, דביחוד קוב"ה ושכינתו נכלל גם היחוד דהקב"ה וישראל. דשלימות היחוד הוא כשהוא בשני האופנים, המשכה והעלאה. ויש לומר, דמהטעמים על זה שענין הנישואין דהקב"ה וישראל יהי' לעתיד לבוא⁶⁵, כי אז יהי' גילוי היחידה ע"י משיח שהוא בחי' יחידה הכללית⁶⁶, אמיתת הענין דפרצת, ע"י שיעלה הפורץ לפנינו⁶⁷, בקרוב ממש.

59) פרשתנו (ויצא) כח, יד.

60) שבת קיח, סע"א ואילך.

61) בד"ה והי' זרעך גוי ופרצת גוי, מאמר הראשון שנאמר בהתוועדות זו (לעיל ע' 223 ואילך).

62) תניא פנ"ב. ובכ"מ.

63) שבת סז, א.

64) ראה רד"ה ויאמר גוי מחר חודש גוי ה'תשמ"ה (תו"מ סה"מ חשון ע' שמז ואילך). וש"נ.

65) שמו"ר ספט"ו. וראה לקו"ת שה"ש מח, א ואילך.

66) רמ"ז לזח"ג רס, ב (נדפס במקדש מלך קצ, ב). ל"ת להאריז"ל עה"פ (בראשית ה, כב) ויתהלך חנוך. ועוד. וראה אוה"ת נצבים ע' א'רעו. סה"מ תרכ"ז ע' טז. תרנ"ה ס"ע יט ואילך. תרצ"ט ע' 207. ועוד.

67) ע"פ לשון הכתוב — מיכה ב, יג. וראה אגדת בראשית ספס"ג. וראה גם ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י לשם.